

Зважаючи на зазначене вище, ми дійшли висновку, що функціонально-змістовний аналіз кількісних і якісних показників (а саме: обсягу, рівня, динаміки, структури, географії, ціни) визначає поняття кримінологічної характеристики корупції та її проявів, разом з властивостями особистості злочинців, які містяться в офіційних даних та матеріалах слідчої і судової практики, і використовується для з'ясування закономірностей явища та для розробки заходів з протидії.

Перспективи у цього дослідження, перш за все, полягають в подальшому удосконаленні понятійного апарату кримінології та приведення до одного знаменника показників, за якими вивчається кримінологічна характеристика того чи іншого виду злочинності. У подальшому вірне визначення змісту кримінологічної характеристики, її кількісних та якісних показників має важливе теоретичне і прикладне значення для вирішення завдання запобігання злочинам чи їх протидії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»: Закон України від 13 травня 2014 року № 1261-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 28 – Ст. 937.
2. Ястребов В. Б. К вопросу о понятии криминологической характеристики преступлений / В. Б. Ястребов // Вопросы борьбы с преступностью / [Ред. кол.: Б. В. Коробейников и др.]. – М.: Юридическая литература. – Вып. 37. – 1982. – 104 с.
3. Александренко О. В. Криминологічна характеристика злочинів неповнолітніх / О. В. Александренко, Н. О. Веселовська // Молодий вчений. – Київ. – № 4 (07) – 2014. – С. 28-29.
4. Чапурко Т. М. Криминологическая характеристика и предупреждение профессиональной преступности: Лекция / Т. М. Чапурко, И. А. Паршина. – Краснодар: Краснодарский юрид. институт МВД России, 2000. – 70 с. – Бібліогр.: с. 64-70.
5. Алексеев А. И. Криминология: курс лекций / А. И. Алексеев. – М.: Изд-во «Щит-М», 1999. – 340 с.
6. Криминология: Загальна та Особлива частини [підручник для студентів юрид. спец. вищ. навч. закладів] / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман, О. В. Лисодед; за ред. проф. І. М. Даньшина. – Х.: Право, 2003. – 352 с. – Бібліогр.: с. 315-318.
7. Криминология и социальная профилактика: [Учебник для Акад. МВД СССР] / Г. А. Аванесов. – М.: Изд-во Акад. МВД СССР, 1980. – 526 с.
8. Криминология: курс лекцій / Ю. В. Александров, А. П. Гель, Г. С. Семаков. – К.: МАУП, 2002. – 296 с. – Бібліогр.: с. 288-289.

УДК 343.6

ПРОТИДІЯ КАТУВАННЮ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Книженко О.О.,
д. ю.н., професор, начальник відділу досліджень
проблем протидії злочинності

Маренич Д.П.,
провідний науковий співробітник відділу досліджень проблем протидії злочинності
Науково-дослідний інститут Національної академії прокуратури України

У статті розкрито сучасні проблемні аспекти протидії катуванню. Розглянуто стан та динаміку цього виду злочину. Визначено портрет злочинця, що вчиняє катування. З'ясовано спірні питання щодо кваліфікації катування та його розмежування із суміжними злочинами. Надано пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального законодавства в цій частині.

Ключові слова: катування, протидія катуванню, динаміка злочинів, особистість засуджених, кваліфікація катування.

Книженко О.А., Маренич Д.П. / ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ ПЫТКАМ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СЕГОДНЯ / Национальная академия прокуратуры Украины

В статье раскрыты современные проблемные аспекты противодействия пыткам. Рассмотрены состояние и динамика этого вида преступления. Определен портрет преступника, который совершает пытки. Выяснены спорные вопросы по квалификации истязания и его разграничение со смежными преступлениями. Сформулированы предложения по совершенствованию действующего уголовного законодательства в этой части.

Ключевые слова: пытки, противодействие пыткам, динамика преступлений, личность осужденных, квалификация истязания.

Knizhenko O.A., Marenych D.P. / COUNTERACTION TORTURES: PRESSING QUESTIONS TODAY / National Prosecution Academy of Ukraine

The article reveals the modern problematic aspects of resistance torture. Also reveals the condition and dynamics of this type of crime, social, economic and psychological elements, which characterize the perpetrators of such a crime. It is determined that among the perpetrators of torture 98.2% are citizens of Ukraine, men are more disposed to commit these crimes (96.5%), the highest criminal activity have the persons aged 30 to 50 years, most of them are able-bodied persons who at the time of the crime did not work and was not studied. A third part of those convicted had not been canceled and has not taken a conviction, more than half have committed a crime in the state of alcoholic intoxication.

Using knowledge about the complex of these signs will most deliberately, concentrating its attention mainly on the crime of the audience, to carry out measures for the prevention of torture.

In the article made the analysis of court practice on the use of norms of the Criminal code of Ukraine regarding the qualification of the actions falling under the signs of torture that gave the opportunity to clarify disputes over the delimitation of torture related crimes and to provide recommendations on the differentiation of such acts.

Paid attention to the valuation of the actions of officials, who among with torture commit certain crime in the sphere of service activity.

According to the authors, the excess of power or official authority, accompanied with torture, should qualify for multiple offenses, regardless of simple or qualified body of a crime. On this basis, in the article proposes (for legislator) to amend part 2 of article 365, excluding from the disposition the phrase "in the absence of signs of torture".

Key words: torture, combating torture, dynamics of crime, personality of the convicted persons, qualified as torture.

Реформування кримінальної юстиції, яке проводиться в державі, має відбуватися під пильною увагою громадськості. До подій на майдані однією із широко обговорюваних тем в українському суспільстві була проблематика катування та ще й такого, яке вчиняється з боку працівників правоохоронних органів. Таке становище не є випадковим, оскільки запровадження європейських стандартів до кримінального судочинства спрямовано якщо не на унеможливлення таких проявів із боку правоохоронців, то на їх мінімізацію.

У різні періоди часу проблемні аспекти катування розглядали такі вчені, як: І.Г. Богатирьов, О.О. Вакулик, В.К. Гришук, О.М. Джужа, О.М. Ігнатів, О.Г. Колб, О.М. Костенко, О.А. Мартиненко, М.І. Мельник, М.І. Панов, А.В. Савченко, В.І. Шакун та ін. Однак на сьогодні відсутні комплексні праці, в яких би розкривався сучасний стан протидії катуванню, висвітлювалися б, окрім акцентуації уваги на кримінально-правових та міжнародних аспектах, кримінологічно-соціальні, криміналістичні та процесуальні питання. Звісно, що, зважаючи на складність заявлених питань, у повному обсязі вони можуть бути розглянуті лише в межах окремого монографічного дослідження. Проте в цій роботі ми могли б зупинитися на окремих із них.

Метою статті є окреслення сучасних проблемних аспектів протидії катуванню.

Аби досягти вказаної мети, вважаємо за необхідне передусім показати стан такого виду злочинності. Розкриваючи цей сегмент, необхідно з'ясувати й дані, які характеризують осіб, що вчиняють таку категорію злочинів. Це, у свою чергу, дозволить цілеспрямовано проводити заходи з їх запобігання, не розпорошуючись на невизначене коло осіб, а зосереджуючи свою увагу переважно на криміногенній аудиторії.

Наступним кроком є аналіз судової практики щодо застосування норм чинного КК України в частині кваліфікації дій, які підлягають під ознаки катування, з'ясування спірних питань щодо розмежування катування із суміжними злочинами та надання відповідних рекомендацій щодо кваліфікації таких діянь.

Під час аналізу стану протидії катуванню передусім з'ясуємо динаміку цих злочинів протягом п'яти останніх років. Так, за статистичними даними МВС, у 2009 році зареєстровано 63 таких злочини, в 2010 році – 60 злочинів, у 2011 році – 64 злочини, в 2012 році – 47 злочинів, у 2013 році – 51 злочин. Такі дані свідчать про спадання цього виду злочинності, яке різко відбулося у 2012 році. Зважаючи на статистичні дані за березень та червень 2014 року, в яких відповідно було зареєстровано 21 та 23 злочини, така тенденція може залишитися і в поточному році. Отже, на підставі аналізу вказаних даних впевнено можемо говорити про те, що катування на сьогодні не є питанням, яке стоїть на кону та потребує негайного втручання в його розв'язання. Для порівняння наведемо кілька цифр, які будуть свідчити самі за себе без додаткового пояснення. Станом на червень 2014 року зареєстровано 75 кримінальних правопорушень, які посягають на основні національної безпеки, тоді як у попередні роки їх реєструвалися одиниці [1].

Однак наведені цифри аж ніяк не свідчать про відсутність проблеми. Скоріше, ця проблема стала прихованою. Стосується це, передусім, кількості осіб, яких було засуджено за вчинення таких злочинів, та кваліфікації їхніх дій, зокрема питань розмежування із суміжними злочинами та констатації можливої сукупності.

Щодо засуджених осіб відзначимо, що, за даними судової статистики, у 2009 році за частиною першою статті 127 Кримінального Кодексу України було засуджено 14 осіб, у 2010 році – 9 осіб, у 2011 році – 10 осіб, у 2012 році – 13, у 2013 році – 11 осіб.

Аналіз особистості засуджених за ст. 127 КК України, зважаючи на те, що статистичні дані окремо виділяються

щодо частини першої та другої цієї статті, доцільно провести з урахуванням таких даних.

Характеризуючи осіб, що засуджені за ч. 1 ст. 127 КК України, варто зазначити, що практично всі вони є громадянами України (98,2%) і лише незначний відсоток (1,8%) є особами без громадянства.

Серед засуджених зазначеної категорії істотно перевагу мають чоловіки (96,5%), що вказує на те, що в порівнянні з жінками (3,5%), чоловіки є більш схильними до вчинення зазначених злочинів.

Говорячи про вікову категорію засуджених, зазначимо, що найбільша кримінальна активність характерна для осіб віком від 30 до 50 років (61,4%). Друге місце посідають засуджені віком від 18 до 25 років (17,5%). Третє місце – віком від 25 до 30 років (15,8%). Значно менше зазначених злочинів вчиняють особи від 50 до 65 років (3,5%). Найменша кримінальна активність спостерігається серед осіб від 65 років і старших (1,8%).

Не менш важливою складовою є зайняття засуджених на момент вчинення злочину. Проаналізувавши статистичні дані за період 2009-2013 років, можна зазначити, що 80,7% засуджених є працездатними особами, які на момент вчинення злочину ніде не працювали і не навчалися. Характерним є те, що 34,8% із них мали непогашену і незняту судимість. 5,26% засуджених складають робітники, таку ж кількість засуджених становлять пенсіонери, в тому числі інваліди. Крім того, 3,5% засуджених осіб є приватними підприємцями. Незначну частку серед засуджених за злочини, передбачені ч. 1 ст. 127 Кримінального Кодексу України, складають державні службовці – 1,8%, студенти навчальних закладів – 1,8% та безробітні – 1,8%.

Стосовно освіти даної категорії засуджених відмічаємо, що 57,9% з них мали повну загальну середню освіту, 21% – базову загальну середню освіту. Професійно-технічну освіту здобули 12,2%. Усього 3,5% засуджених здобули повну вищу освіту. Найнижчий відсоток припадає на осіб, які здобули базову вищу освіту – 1,8%, початкову загальну – 1,8%, а також взагалі без освіти – 1,8%.

Крім того, важливо зазначити, що 66,7% засуджених осіб вчинили злочин у стані алкогольного сп'яніння.

За частиною другою статті 127 КК України у 2009 році було засуджено 30 осіб, у 2010 році – 17 осіб, у 2011 році – 32 особи, у 2012 році – 50 осіб, у 2013 році – 32 особи. Порівнюючи з даними щодо частини першої цієї статті, відзначимо, що кількість засуджених осіб за кваліфіковане катування є значно більшою.

Також слід відзначити, що 2012 рік був переломним для цього виду злочинності. У цьому році, як ми вже відзначали, була зареєстрована найменша кількість цих злочинів. Однак кількість засуджених була найбільшою за всі роки, що аналізуються. При цьому із 63 засуджених 50 припадає саме на кваліфіковане катування.

Говорячи про характеристику засуджених даної категорії, можна відмітити, що 98,8% є громадянами України, а 1,2% – особи без громадянства.

Більшість засуджених за частиною другою статті 127 КК України, а саме 88,8%, є чоловіки, жінки становлять 11,2%. Такі цифри свідчать про те, що у порівнянні з простим катуванням утричі збільшилася кількість злочинів, які вчинені жінками.

Стосовно віку засуджених осіб зазначимо, що для даної категорії найбільша кримінальна активність припадає на осіб віком від 30 до 50 років (40,37%), на другому щаблі – особи віком від 25 до 30 років (26%), далі – особи віком від 18 до 25 років (25,46%). Досить низьким рівнем кримінальної активності в порівнянні з вищезазначеними характеризуються особи віком від 50 до 65 років (3,72%), віком від 16 до 18 років (2,48%), віком від 14 до 16 років (1,86%).

Характеризуючи зайняття засуджених на момент вчинення злочину, відзначимо, що більшість із них були працездатними, котрі ніде не працювали і не навчалися (49%), з яких 20,25% осіб мали непогашену і незняту судимість. На другому місці – державні службовці (16,77%), далі – робітники (13,66%), приватні підприємці (4,96%), пенсіонери, в тому числі інваліди (4,34%), учні шкіл, ліцеїв (3,1%), однакову кількість становлять інші службовці, студенти навчальних закладів, особи з іншою зайнятістю та безробітні – 1,86%. Найменша кількість припадає на працівників господарських товариств (0,62%).

Стосовно освіти зазначимо, що на момент вчинення злочину 29,2% засуджених мали повну загальну середню освіту. Повну вищу освіту мали 21,7% засуджених, базову загальну середню – 18,6% осіб, професійно-технічну освіту – 15% осіб, базову вищу – 13%. І лише 1,7% засуджених на момент вчинення злочину мали початкову загальну освіту.

Порівнюючи вказані ознаки з ознаками осіб, які засуджені за частиною першою статті 127 КК України, відзначимо, що серед осіб, засуджених за кваліфіковане катування, менше тих, що мають попередню судимість, непрацюючих осіб, однак збільшилась частка осіб, що мають повну вищу освіту та є державними службовцями.

Отже, описуючи портрет злочинця, констатуємо, що катування переважно вчиняється чоловіками віком від 30 до 50 років, які є громадянами України з високим рівнем освіти, працездатні, однак ніде не працюють.

Аналіз матеріалів судової практики показує, що суди по-різному інколи кваліфікують подібні діяння, що свідчить про труднощі під час розмежування катування із суміжними злочинами.

Так, одним із найскладніших є питання оцінки дій службових осіб, які поміж катуваннями вчиняють ще й певний злочин у сфері службової діяльності.

При цьому зауважимо, що Постановою Пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003 № 15 «Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень» відзначається, що в разі, коли при перевищенні влади або службових повноважень фізичне насильство полягало в катуванні, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 127 КК, вчинене охоплюється ч. 2 ст. 365 цього Кодексу. Якщо ж катування містило ознаки злочину, відповідальність за який передбачена ч. 2 ст. 127 КК, дії службової особи необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів – за ч. 2 ст. 127 і ч. 2 ст. 365 КК.

З позицією Верховного Суду України не згодні автори одного з науково-практичних коментарів чинного КК України. Так, на думку вчених (і ми з нею згодні), в ч. 2 ст. 365 КК України чітко зазначено, що кваліфіковане перевищення влади або службових повноважень має бути вчинено за відсутності ознак катування. Тому, коли при скоєнні цього злочину фізичне насильство полягає в катуванні, відповідальність за яке передбачена в ч. 1 ст. 127 КК України, вчинене необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів – за ч. 1 ст. 127 та ч. 2 ст. 365 КК України [2, с.444]. Такий висновок обумовлений, передусім, метою, яка має місце під час катування, – примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їхній волі, в тому числі отримати від нього або іншої особи відомості чи визнання; або покарати його чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрюється; а також залякати чи здійснити дискримінацію його або інших осіб.

Вважаємо, що в будь-якому разі перевищення влади або службових повноважень, яке поєднане з катуванням, має кваліфікуватися за сукупністю злочинів.

Аби всебічно розглянути зазначену проблематику, необхідно відзначити, що до прийняття вказаної Постанови існували інші редакції ст.ст. 127 та 365 КК України.

Зокрема, раніше в ч. 1 ст. 127 КК України не йшлося про отримання від потерпілого або іншої особи відомостей чи визнання вини у скоєнні злочину, також не передбачалася мета покарати потерпілого чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою, а також мета залякування чи дискримінації його або інших осіб. Санкція цієї норми була дещо м'якшою. В частині другій в якості кваліфікуючої ознаки не зазначалися мотиви расової, національної чи релігійної нетерпимості. Вказані зміни вносилися з 2005 року й по 2009 включно.

Вказівка на відсутність ознак катування в перевищенні влади та службових повноважень з'являється у 2008 році.

Отже, вказану Постанову можна вважати як таку, що не відповідає чинному кримінальному законодавству, тому її не можна застосовувати, оскільки її редакція стосується раніше діючої норми.

До 2003 року з положеннями, які містяться в Постанові, що аналізується, можна було дискутувати, однак вона мала право на існування, оскільки в ст. 365 КК України не містилося вказівки на відсутність ознак катування під час перевищення влади або службових повноважень.

На сьогодні законодавець, внісши в 2008 році зміни до ст. 365 КК України, про які вже йшлося, засвідчив, що катування та перевищення є різнорідними злочинами, а тому, відповідно, й кваліфікація різнорідних злочинів потребує сукупності злочинів.

Аби витримати правила юридичної техніки, законодавець мусить відмовитися від вказівки на відсутність катування в ч. 2 ст. 365 КК України. Такий висновок випливає з того, що в кваліфікованому складі злочину, котрим є злочин, відповідальність за який передбачена в ч. 2 ст. 365 КК України, мають передбачатися кваліфікуючі ознаки, тобто ті, які обтяжують відповідальність. Вказівка ж на відсутність катування не є такою через те, що стосується діяння, й аж ніяк не обставин, що обтяжують відповідальність за його вчинення. На недосконалість диспозиції ст. 365 КК України вже зверталася увага з боку вчених, і ними також пропонувалося внести низку змін, які б додали закону більшої досконалості юридичної техніки, що, у свою чергу, не викликало таких труднощів та дискусій у кваліфікації діянь [3].

Однак судова практика й до сьогодні оцінює катування, відповідальність за яке передбачена в ч. 1 ст.127 як дії, передбачені ч.2 ст.365 КК України.

Так, К. був засуджений за ч. 2 ст. 365 КК України у 2012 році за те, що він, працюючи оперуповноваженим сектору карного розшуку райвідділу міліції, незаконно доставив до приміщення райвідділу П., якого утримував у своєму службовому кабінеті і всупереч інтересам служби став примушувати П. зізнатися в скоєнні крадіжки. При цьому до потерпілого, який є інвалідом, К. незаконно застосовував наявні в нього спецзасоби (наручники, сльозогінний газ («Терен-4М»), що принижувало гідність людини та завдало П. болісних відчуттів, і припинив свої незаконні дії після того, як П. погодився написати явку з повинною [4].

Отже, зважаючи на низку змін, яких зазнав чинний КК України, правила кваліфікації злочинів, пов'язаних із перевищенням влади та службових повноважень, яке поєднане з катуванням, має кваліфікуватися в будь-якому разі за сукупністю злочинів незалежно від того, простий це чи кваліфікований склад злочину.

Також законодавцеві доцільно внести зміни до ч. 2 ст. 365, виключивши з диспозиції словосполучення «за відсутності ознак катування».

Перспективами подальших наукових розробок можуть слугувати питання відмежування катування від інших суміжних злочинів, зокрема таких, як примушування давати показання, відповідальність за яке передбачена ст. 376 КК України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Статистична звітність форми № 1 (річна) «Єдиний звіт про злочинність» // Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control>
2. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Т.2 – Луганськ : вид. «Ельтон-2», 2012. – 704 с.
3. Задоя К.П. Кримінальна відповідальність за перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК України): Дис... канд.. юрид. наук. – К., 2009. – 231 с.
4. Вирок Козелецького районного суду Чернігівської області від 10 жовтня 2012 р. у справі № 2508/24/2012 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень : [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/27065779>

УДК 343.2:343.4 (477)

ФАКТОРИ ДЕТЕРМІНАЦІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНІЙ КРИМІНОЛОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ

Кравцова М.О.,

ад'юнкту ад'юнктури та докторантури

Харківський національний університет внутрішніх справ

У статті проведено огляд наукових підходів до факторів кіберзлочинності та їх взаємодії. Встановлено, що чітко не визначено основні поняття щодо кіберзлочинності, її детермінації, а також не встановлено на законодавчому та теоретичному рівні заходів, що сприяють попередженню та запобіганню кіберзлочинності в Україні. На підставі проведеного аналізу визначено, що особливості детермінації кіберзлочинності обумовлені роллю кіберпростору, середовищем кіберпростору та його взаємозв'язком з факторами соціального середовища.

Ключові слова: кіберзлочинність, фактори, детермінація, кіберзлочин, кіберзлочинець.

Кравцова М.А. / ФАКТОРЫ ДЕТЕРМИНАЦИИ КИБЕРПРЕСТУПНОСТИ В СОВРЕМЕННОЙ КРИМИНОЛОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ / Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина

В статье изложен обзор научных подходов к факторам киберпреступности и их взаимодействию. Установлено, что законодательством четко не определены основные понятия относительно киберпреступности, ее детерминации, а также не установлено на законодательном и государственном уровне мероприятий, способствующих предупреждению и прогнозированию киберпреступности в Украине. На основании проведенного анализа определено, что особенности детерминации киберпреступности обусловлены ролью киберпространства, средой киберпространства и его взаимосвязью с факторами социальной среды.

Ключевые слова: киберпреступность, киберпреступление, киберпреступник, детерминация, факторы.

Kravtsova M.A. / FACTORS DETERMINATION CYBERCRIME IN MODERN CRIMINOLOGICAL THEORY / Kharkiv National University of Internal Affairs, Ukraine

The problem of the causes of crime in criminology is the key, as it defines the scientific content of criminological theory and its practical orientation. Detection and study of the causes and conditions of certain types of crimes and crime in general can reveal the essence of the phenomenon, explain the laws of its origin, to identify trends in the structure and level of crime, respectively, define a strategy and develop effective preventive measures.

The article describes an overview of the scientific approach to cybercrime factors and their interactions. Found that the legislation is not clearly defined the basic concepts regarding cybercrime, its determination, and is not installed on the legislative and state level activities to promote the prevention and prediction of cybercrime Ukraine.

Thus, intensive computerization and globalization of the world in the absence of effective mechanisms for economic, political and legal regulation (at both the individual states, and international level) of these processes leads to the criminalization of a large part of their constituents. Thus, the lower level of economic development, political and legal support of information security, the higher the level of cyber crime and cyber threats in general.

The conclusion is that the characteristics of determination due to cybercrime role of cyberspace as a medium formation offender, a set of circumstances that exist independently of the person who committed the crime (the crime environment that defines environment having done so) and its relationship with the relevant factors of the real space (social environment).

Key words: cyber crime, cyber-crime, cyber criminals, determination, factors.

Проблема причин злочинності у кримінології є ключовою, оскільки визначає науковий зміст кримінологічної теорії та її практичну спрямованість. Виявлення та дослідження причин та умов окремих видів злочинів та злочинності в цілому дозволяє розкрити суть даного явища, пояснити закономірності його походження, виявити тенденції змін у структурі та рівні злочинності, відповідно, визначити стратегію та розробити ефективні запобіжні заходи.

Фактори детермінації кіберзлочинності досліджувалися в рамках різних правових наук такими вченими як Т. Л. Тропина, А. Н. Косенков, А. О. Петренко-Лисак, П. Д. Біленчук та іншими, але в цих дослідженнях можна побачити різні підходи і погляди на досліджувану тематику, що звичайно є позитивним моментом для розвитку науки, але не зовсім зрозумілим для здійснення практичної діяльності.

Метою статті є вивчення та узагальнення поглядів щодо факторів детермінації кіберзлочинності та систематизований їх виклад у прив'язці до потреб прикладного кримінологічного аналізу.

Будь-які явища, якщо їх розглядати з позиції причин та умов злочинності, повинні відповідати низці критеріїв. Що стосується безпосередньо кіберзлочинності, то при вивченні об'єктивних і суб'єктивних причин і умов вчинення злочинів даного виду, необхідно враховувати специфіку їх взаємодії, яка визначає особливості формування мотивів і цілей вчинення злочину. Як справедливо указують фахівці, складність полягає в тому, що мотивація кіберзлочинців формується відразу в двох просторах: реальному і кіберпросторі [1].

Саме дослідження ролі кіберпростору як середовища формування особистості злочинця, а також як сукупності